

táiban Kleist mind többet foglalkozott a porosz-francia viszonyal. November 16-án pedig megjelentette Adam Müller A NEMZETI HITELRŐL című cikkét, amelyben Müller nyíltan támadta Hardenberg kancellár gazdasági reformtörekvéseit, amellyel az Adam Smith elméleteit igyekezett a porosz gazdaságban is meghonosítani. A Smith-féle gazdaságelmélet porosz képviselőjét, Christian Jakob Kraust támadó írásokra maga a király is ingerülten reagált, s a lapot fokozatosan egyre lehetetlenebb helyzetbe kényszerítették. Kleist, hogy saját helyzetét biztosítsa, Müllert cáfoló írásoknak is helyt adott – „liberális” szellemben kívánta szerkeszteni az újságot –, de nem tudta elkerülni,

hogy ne szigorítsák meg a lap cenzurális felügyeletét. A lap rohamosan veszített népszerűségéből, amihez az is hozzájárult, hogy a rendőrségi jelentések, amelyek révén Kleist vérbeli „bulvárlapot” kívánt szerkeszteni, egyre gyakrabban elmaradtak. A *Berliner Abendblätter* 1811. március 30-án jelent meg utoljára; története a német sajtótörténet egyik jellemző, részletesen feldolgozott esete. A Kleist-filológia egybehangzó véleménye szerint az újság miatti csalódások, illetve a lap bukása utáni anyagi nehézségei is hozzájárultak Kleist 1811. november 21-én bekövetkezett öngyilkosságához.

Földényi F. László

HEINRICH VON KLEIST LEVELEZÉSÉBŐL

Földényi F. László fordítása

Kleist Karl August von Hardenberg bárónak¹

Méltóságos Báró Úr,

Legkegyelmesebb Államkancellár Úr,

Excellenciád, miként arról Gruner úr,² a rendőrség elnöke tájékoztatott, az általam szerkesztett *Berliner Abendblätter*t illetően volt kegyes azt nyilatkozni, hogy Őméltóságának nem lenne ellenére ezen intézményt, melynek célja a haza Excellenciád révén e pillanatban oly szerencsés fordulatot vett ügyeinek pártolása, valamiféle kellő felsőbb támogatásban részesíteni. A Gruner elnök úrnál ez ügyben alázattal előterjesztett javaslataim minden kétséget kizáróan többrendbeli megbeszélést igényelhetnek majd az érdekelt felsőbb hatóságok főnökeivel. Mivel közeleg az időpont, midőn a következő negyedévre újra meg kell hirdetni e zsrnált, továbbá, amennyiben Excellenciád kedvezően vélekedik e vállalkozásról, itt a pillanat is, midőn Őméltósága fölöttébb áldásos lépéseket tehetne: ezért hadd merészljem legalázatosabban kérni Excellenciád engedélyét, hogy a mellékelt rövid hirdetést, melyben a legüszteletteljesebben hivatkozni merészelek Excellenciádra, a nyilvános lapokban közzétehessem. E kegy lángra lobbantja majd buzgalmamat, miként a város legkiválóbb koponyáit is, kikkel, az említett célból, megtisztelő kapcsolatban állok; és biztosítva Excellenciádat róla, hogy a kelendő pillanatra várunk csak, hogy Excellenciád közelebbi jelzésére vagy parancsára módunk legyen az Excellenciád részéről fogantatosított intézkedések³ bölcsességét alapo-

san és kimerítően a közönség elé tárni, megtiszteltetésemnek tartom, hogy a leglátványosabb nagyrabecsüléssel Excellenciád

legalázatosabb hívének
mondhatom magam

Heinrich von Kleist

Berlin, 1810. dec. 3.
Mauerstraße 53.

1. Karl August von Hardenberg (1750–1822) 1810-től porosz államkancellár.	<i>Berliner Abendblätter</i> nek rendőrségi híreket adott át.
2. Karl Justus Gruner (1777–1820) 1809–1811 között a berlini rendőrség vezetője, a	3. Kleist a Hardenberg bevezette reformokra és a jobbágyi viszonyok megszüntetésére céloz.

[MELLÉKLET]

Közlemény

Öexcellenciája báró von Hardenberg államkancellár úr kegyének jóvoltából a haza ügyeiben való részvétel növelése és élénkítése végett a közönség tetszésétől nem várt módon megtisztelt

Berliner Abendblätter

mostantól a Monarchia egész területéről hivatalos közleményeket jelentet meg minden jelentős, a közjót és -biztonságot érintő eseményről. A következő negyedévre szóló előfizetéseknek 1811. jan. 1-jéig kell beérkezniük az *Abendblätter* expedíciójába, mivel annyi példányt nyomtatnak, ahányra megrendelés befut.

Friedrich von Raumer¹ Kleistnek

Berlin, 1810. december 12.

Mivel [Hardenberg] Kancellár úr számára felfoghatatlan azon kellemetlen tájékoztatás, melyben Gruner elnök úr Önt legutóbb részesítette, ezért engedélyezte, hogy rákérdezzek nála; és meg vagyok győződve róla, hogy fenntartása ezek után könnyen elosztható lesz. Ebből is láthatja, hogy Ön kellő indíték nélkül, méltánytalanul feltételezte rólam,² hogy én lennék azon rendelkezések foganatosítója, melyek Önre nézve hátrányosak lehetnének, hiszen az egész ügyben én csupán tolmácsoltam a Kancellár úr általános parancsát; nevezetesen, hogy semmiféle berlini lapnak se engedélyezzem, hogy hivatalos jelleget öltjön. Ha tehát a Kancellár úrnál panaszkodni óhajt rám, kérem, mutassa meg neki leveleimet, ha még megvannak; ő akkor, amennyiben félreértettem volna őt, vagy homályosan fejeztem volna ki magam, mindkettőnk megnyugvására könnyen tisztázni fogja a dolgot.

Hadd érintsek még egy tévedést: nem nekem állt módomban följajánlani Önnek egy illetményt, és kiváltképpen nem azon célból, hogy Ön védelmébe vegye Öexcellenciáját; én csupán azt nyilatkoztam, hogy Öexcellenciája, amennyiben az *Abendblätter* jellege derekasnak bizonyul, bizonyára szívesen tenne valamit az érdekében, mint minden más esetben is, ha valami az államnak hasznára van. Ez egybevág Öex-

cellenciája nyilatkozataival, és ezek után Ön is hasonló felajánlást tett. Ön tudja a legjobban, mi volt az a szerencsétlen eset, mely az Abendblattnak kellemetlenséget okozott, s hogy mire irányult azon követelés, hogy a lap állja meg a helyét. Túl vagyunk rajta, és immár a legtávolabbi indítéka sincs senkinek, hogy akár a legcsekélyebb rosszat is akarja a lapnak. A legkevésbé pedig nekem, ki őszintén kívánom, hogy az ön vágyai és a Kancellár úr parancsai egybevégijanak. Azt nagyrebecsülésből és barátságából, ezt pedig egy legtiszteletreméltóbb férfiú akaratának tolmácsaként.

1. Friedrich von Raumer (1781–1873) történész, 1810–1811-ben kormánytanácsos Hardenberg mellett.

2. Kleist levele, amelyre Raumer utal, elveszett.

E levélben Kleist panaszának adott hangot, amiért a cenzúra megtiltotta, hogy politikai híreket tegyen közzé az újságban, és emlékeztette Raumert szóbeli megállapodásukra.

Kleist Friedrich von Raumernek

Méltóságos von *Raumer* kormánytanácsos úrnak, *Berlin*

Tiszteletteljes alázattal értesítem Méltóságod, hogy a mai audiencia során Őexcellenciája volt oly kegyes nagylelkűen kilátásba helyezni előttem, hogy von Goltz gróf úr,¹ von Kircheisen úr,² valamint Sack titkos államtanácsos úr³ excellenciáinak írásos ajánlást küld az Abendblätter hivatalos közlemények formájában történő kellő támogatása céljából. Megállapodtunk, hogy e kegyes intézkedést követően magam keresem föl az illető minisztereket és titkos államtanácsosokat, és igénybe veszem jó szándékukat és szívélyességüket az Abendblättert illetően (éppúgy, mint a vállalkozás kezdetén Gruner rendőrségi elnök úr támogatását). Ezen intézkedésekkel, melyek Őexcellenciája érdekeit az enyéimmal a legszerencsésebb módon ötvözik, egyelőre az Abendblätterrel kapcsolatos összes kívánságom teljesült; semmi egyébre nem vágyom, mint hogy független helyzetet mondhassak magaménak, melyre az általam kezdeményezett vállalkozás fölötti belső öröm érdekében van szükségem. Méltóságodat csupán arra kérem a lehető legalázatosabban, hogy az ügy mihamarabbi előmozdítása érdekében engem, amint azon ajánlások elmennek a címzettekhez, kegyeskedjen röviden értesíteni. És kérve Őexcellenciáját, fogadja ígéretemet, miszerint becsületemmel kezesse az Abendblätter szelleméért, s kizárólag olyan dolgozat jelenik meg benne, melyet Őexcellenciája érdekeinek megfelelően írtak, Méltóságodnál szóban óhajtok őszinte és szívből jövő bocsánatot kérni azon félreértésekért, melyek a bosszantó körülmények sokasága közepette kialakultak, és tisztelettel maradok

Méltóságod
legkészségesebb híve

H. v. Kleist

Berlin, [18]10. dec. 13.

1. August Friedrich Ferdinand von Goltz gróf (1765–1832) 1807–1814 között porosz külügyminiszter.

2. Friedrich Leopold von Kricheisen (1749–

1825) 1810 júniusától porosz hadügyminiszter.

3. Johann August Sack (1764–1831) a porosz belügyminisztérium titkos államtanácsosa.

Kleist Friedrich von Raumernek

Hálás köszönettel tartozom Méltóságodnak utolsó levelében közölt jó híreiért, egyzersmind alázatosan visszaküldöm Gruner elnök levelét. Jól sejtettem, hogy a szigor, mit a rendőrség részéről tapasztaltam, félreértésen alapult, melyben én, a magam jó és tiszta szándékával, semmilyen módon sem voltam hibás.

Alázattal Méltóságod elé terjesztem az Abendblätterbe szánt mellékelt dolgozatot.¹ Engedélyét kérem, hogy valamennyi dolgozatot, mely Őexcellenciája intézkedéseire vonatkozik, Méltóságodnak előzetes áttekintés végett átadhassam.

Egyszersmind ismételten hangot adok alázatos kérésemnek, melynek teljesítése jóváteheti és pótolhatja minden egyéb kívánságomat, melynek a körülmények sűrűje közepette teljesületlennek kellett maradnia: nevezetesen Méltóságod személyes részvétele az újságban s az Abendblätter megajándékozása hasonlóan kiváló dolgozatokkal, mint amelyeket eddig más újságokban tett közzé.

Ezen, továbbá más kérdések megbeszélése céljából ma 2 és 4 óra között tisztelgő látogatásomat szándékozom tenni Méltóságodnál.

H. v. Kleist

[Berlin, 18]10. D[ec.] 15.

Ui. Épp most kaptam a következő levelet A. Müller úrtól.² Azt óhajtja, hogy a mellékelt dolgozatot még ma nyomtassák ki; ez azonban részben lehetetlen, részben pedig úgy határoztam, minden ehhez hasonló dolgozatot Méltóságod elé terjesztek. Olyasmit teszek hát, amiért talán barátaim előtt nem vállalhatom a felelősséget: az eredeti írást küldöm el Méltóságodnak, bár határozott kérése az, hogy neve maradjon homályban. Szeretném, ha Méltóságod megismerné, lélekben miként szegül szembe Őexcellenciájának mind az intézkedéseivel, mind személyével is; ez az egész, mint látni fogja, bárati kifakadás csupán, mellyel egyáltalán nem az volt a célja, hogy hivatalosan ismertté váljon. – Alighanem felesleges is kérnem Méltóságod örökké tartó hallgatását e tárgyban.

H. v. Kl.

1. Minden biztonnyal A LUXUSADÓKRÓL című dolgozatról van szó (Heinrich von Kleist: ESSZÉK, ANEKDOTÁK, KÖLTEMÉNYEK. Jelenkor, Pécs, 1996. 142–145. o.)

2. Adam Heinrich Müller (1779–1829) publicista, társadalomtörténész, filozófus, a kon-

zervatív politikai filozófia képviselője. Kleist vele közösen alapította a *Phöbus* című folyóiratot Drezdában (1808), később a *Berliner Abendblätter*nek is rendszeres munkatársa. Kleist valószínűleg a SCHREIBEN AUS BERLIN című cikkére utal.

Kleist August Friedrich Ferdinand von Goltz grófnak

Méltóságos Gróf úr,

Tiszteletre méltó Államminiszter Úr,

Őexcellenciája megbízta a rendőrség elnökét, Gruner urat, hogy ne engedélyezze politikai cikkek közzétételét az Abendblätterben. Mivel von Raumer úr e zsurnálban hajlandó több olyan kérdést megválaszolni és kifejteni, melyek az Államkancellár úr Őexcellenciájának intézkedéseivel kapcsolatosak, továbbá Őexcellenciája számára lehetőleg nagy hatáskör kívánatos, amit e cikk nem kis mértékben elősegítene: ezért

hadd merészeljem Excellenciádat alázatosan kérni az említett legfelsőbb intézkedés hatályon kívül helyezésére. Kérem Excellenciádat, fogadja alázatos ígéretem, miszerint a legnagyobb lelkiismerettel felügyelek e cikk politikai ártalmatlanságára. Bejelentve igényem Excellenciád kegyére, hogy az Abendblätterrel kapcsolatos egyéb kérdéseket illetően is személyesen tisztelgő látogatásom tehessem, határtalan tisztelettel maradok

Excellenciád
legalázatosabb híve

Berlin, 1810. dec. 15.
Mauerstraße 53.

H. v. Kleist

Kleist Karl August von Hardenberg bárónak

Méltóságos Báró Úr,
Kegyelmes Titkos Államkancellár Úr,
tisztelettel és alázattal közlöm Excellenciáddal, hogy egy olyan félminiszteriális lapot, amelyet jelen pillanatban a kancellária érdekeit szolgálva szerkesztek, hivatalos közlemények formájában történő kellő támogatás nélkül nem tudok fenntartani. A forgalma a közepesnél alacsonyabb; és azt a kellemetlenséget is meg kell élnem, hogy kiadóm, e közlemények elmaradása miatt nem bízik abban, hogy jómagam illetékes lennék, ilyesmikre ígéretet tenni: visszalép a megkötött szerződésünktől, mely évi 800 birodalmi tallér honoráriumra kötelezi irányomban, ráadásul a fedezetlenül hagyott kiadási költségek miatt 300 tallérnyi kártérítést is követel tőlem. E vállalkozás kezdetén lemondtam ugyan a nekem kegyesen fölkínált pénzbeli illetményről, de most teljeséggel képtelen vagyok e kétszeres és tekintélyes veszteséggel megbirkózni. Excellenciád belátására bízom, volna-e kegyes levenni vállamról annak terhét, hogy az említett szerződés miatt könyvkiadómmal pereskednem kelljen; s miközben alázatosan javasolom, hogy e célból vagy biztosítsanak az Abendblattnak a folyó évre olyan anyagi alapot, hogy kiadómnak fedezve legyenek a költségei, vagy pedig Excellenciád, amennyiben ez nem felel meg szándékainak, vállalja át a vitás 1100 birodalmi tallér fedezetét, a legmélyebb tisztelettel és nagyrabecsüléssel maradok

Excellenciád
legalázatosabb híve

Berlin, 1811. febr. 13.

H. v. Kleist

Karl August von Hardenberg báró Kleistnek

Mélt. v. Kleist úrnak

Nem leplezhetem afölötti csodálkozásomat, hogy február 13-i levelében Ön az Abendblättert félhivatalos lapnak nevezi, s ennek címén alaptalan igényeket próbál érvényesíteni e lap rossz forgalma miatti kártalanítás végett. Nyomatékosan közöltem Önnel, nem szeretném, ha az Abendblatt bármilyen hivatalos jelleget öltene, miként

szemlátomást nem is rendelkezik ilyennel, s az állam céljai teljesen függetlenek tőle, s e lap se jobban, se rosszabbul nem képviseli azokat, mint bármely egyéb fórum. Továbbá a legkevésbé sem korlátoztam Önt abban, miként lépjen a közönség elé, sem abban, mily eszközökkel tegye lapját érdekessé. Ön kizárólag az általános előírásoknak tartozik engedelmességgel, ezek pedig nem olyanok, hogy tőlük ne lehetne fölkelteni az érdeklődést, amennyiben ehhez megfelelő eszközökkel élnek. Ha én támogattam az Ön kívánságát, hogy a hatóságoktól híreket kaphasson a közönség részére, részemről ez oly szívesség volt, melyet Öntől éppúgy nem óhajtottam megtagadni, mint bárki egyébtől; mindazonáltal meggondolatlanak látszik arra alapozni egy kártalanítási igényt, hogy az említett hatóságok nem találtak kellő alkalmat, hogy hírek szolgálta-tása révén szívélyességüket bizonyítsák.

További tévedés, hogy Ön visszautasított egy följánlott pénzbeli támogatást a lap vezetéséhez, ugyanis ezzel kapcsolatban ilyesmit Önnek soha nem ajánlottak fel, csupán én, az Ön ösztönzése céljából, nyilatkoztam azt, hogy az állam az arra érdemes írókat, ha ereje engedi, szívesen támogatná. Arról viszont meg vagyok győződve, hogy Ön az érdemeit nem az *Abendblätter* tartalmától és sorsától teszi függővé, hanem más-milyen módon kívánja megalapozni.

Sk.

B[er]l[in], 18]11. 2. 18.

Kleist Friedrich von Raumernek

Tisztelettel értesítem Méltóságod, hogy az *Abendblatt* tönkretételét kizárólag az Ön befolyásának tulajdonítom, valamint megvetésem miatti érzékenységének, mellyel, első találkozásunkkor az Ön ajánlatát, hogy Öexcellenciája intézkedéseinek pártolásá-ért pénzt fogadjak el, visszautasítottam. Semmi okom többé, hogy visszatartsam fel-háborodásomat a hihetetlen és felelőtlen bánásmód miatt, melyben részem volt; s értesítve Méltóságodat, hogy amennyiben nem keres rá alkalmat, hogy Öexcellenciáját kártérítési követelésem jogosságáról még a lap megszűnte előtt, melyre a napokban sor kerül,¹ meggyőzze, úgy az *Abendblatt* teljes történetét külföldön ki fogom adni, maradok tisztelettel

Méltóságod
legkézségesebb híve

H. v. Kleist

Berlin, [18]11. febr. 21.

1. A *Berliner Abendblätter* utolsó száma 1811. március 30-án jelent meg.

Kleist Karl August von Hardenberg bárónak

Méltóságos Báró Úr,
Kegyelmes Titkos Államkancellár Úr,
hadd bátorkodjam mellékelten elküldeni Excellenciádnak v. Raumer úrnak írott le-velem másolatát, azzal a tiszteletteljes és alázatos kéréssel, hogy az *Abendblatt* ügyében

az ő tanácsát többé ne kérje ki. Hadd merészeljek néhány tiszteletteljes észrevételt fűzni Excellenciád 18-i kegyes leveléhez. Mindenképpen félminiszteriálisnak kell nevezni egy lapot, melyet a minisztériummal történt bizonyos megállapodások szerint írnak, és amely a törvénykezés és pénzügyi igazgatás terén mindenben a minisztérium különleges felügyelete alatt áll. Csakis alultájékozottan mondhatja azt valaki, hogy e lap kiadása során nem lettem korlátozva, hiszen jól ismertek azon rendkívüli intézkedések, melyek arra kényszerítettek, hogy az *Abendblätter* egész szellemét átalakítsam. Végül ami a nekem felajánlott illetményt érinti, Excellenciád véleményét magától értetődően nem vitatom; von Raumer úr viszont az első, Excellenciád parancsára tartott megbeszélésünkön azon véleményének adott hangot, hogy ezen illetményt e lap vezetésének feladatáért kapnám: miként erről a mellékelt levélkében, melyre várom az ő válaszát, bátorkodtam nyilatkozni is. Excellenciád bizonyára nem fogja szigorúan megbüntetni azon tévedést,¹ melynek következtében az *Abendblatt* egy ízben akaratlanul szembekerült a kancellária érdekeivel, látván részemről a nagy jó szándékot, hogy azt jóvátegyem; s újfent visszatérve a kártalanításra vonatkozó alázatos megkeresésemre és esdeklőn kérve, hogy a korábbinál kegyesebb döntéssel óvjon meg engem annak prostitúciójától, mely ellenkező esetben óhatatlanul bekövetkezne, hogy a lapot máris, még a negyed évfolyam lejárta előtt megszüntessem, maradok tisztelettel

Excellenciád
legalázatosabb híve

H. v. Kleist

Berlin, 1811. febr. 22.

1. Kleist Adam Müller A NEMZETI HITELRŐL (VOM NATIONALKREDIT) című cikkére utal, amely 1810. november 16-án jelent meg a *Berliner Abendblätter*ben. E cikk, melyben Müller

a kormány pénzügyi rendelkezéseit támadta, a kormánytagoknak, sőt magának a királynak a rosszsallását is kivívta; a lap ennek köszönhető a cenzurális felügyelet megszigorítását.

Friedrich von Raumer Kleistnek

Berlin, 1811. február 21.

1) Hogy az *Abendblätter* miért megy tönkre, megmutatja a tartalma.

2) Hogy mennyire nem vagyok érzékeny, azzal bizonyítom, hogy a pénzfőljánlással kapcsolatos alapos tévedésének elismétlését nyugodtan elviselem, amennyiben Ön is belátja tévedését, s azt udvariasan visszavonja, amit azonban mostani hangneme sajnos kizárni látszik.

3) Semmilyen hajlandóságot nem érzek arra, hogy Óexcellenciájával az *Abendblatt* érdekében vagy ellen beszéljek, mivelhogy az ügyet már kimerítően megbeszéltük; az Ön igazságtalanságával sem fogok írásban vitatkozni, mivelhogy jobban is el tudom tölteni az időm.

4) Olyasmit jelentessen meg, amiért felelni is tud.

Kleist Friedrich von Raumernek

Alázatosan értesítem Méltóságod, hogy a mai nap reggelén elküldtem az Államkancellár Úrnak az Önhöz intézett tegnapi levelem másolatát; és, kérve őt, hogy az Abendblatt ügyében a jövőben többé ne kérje ki az Ön tanácsát, újfent föltártam előtte kártalanítási kérelmem jogosságát. Mivel igényem indoklásaként biztosítottam róla, hogy első találkozásunkkor Méltóságod a szóban forgó kárpótlási összeget egy, a kormány céljainak megfelelő lap vezetéséért, valamint a népszerűség emiatt történő feláldozásáért kártérítésként ajánlotta fel: ezért magyarázatot kérek Öntől az imént kapott levelének azon kitételéért, mely e körülménynek ellentmondani látszik. Méltóságod maga is érzi, hogy a becsületesemet ért sok sérelem mellett, mit el kell tűrnöm, nem kívánok Öexcellenciája előtt még hazug ember színében is megjelenni; s jelezve Önnek, hogy kétértelmű vagy nem kielégítő válasz esetében oly elégtételt kérek,¹ melyet becsületes ember ilyen esetben megkívánhat, maradok tisztelettel

Méltóságod
legkészségesebb híve

H. v. Kleist

Berlin, [18]11. febr. 22.

1. Kleist a párbajra utal.

Friedrich von Raumer Kleistnek

Berlin, 1811. február 22.

Miután egyik leveléből, melyet nem őriztem meg, valamint szóbeli kijelentéseiből arra kellett következtetnem, hogy Méltóságod a Kancellár úr megbízásából tett észrevételeim stb. jelentését félreértette, írásban autentikus magyarázatot adtam Önnek.¹ Ezek után múlt év december 13-án Ön azt írta nekem, hogy a hatóságoknak történő ajánlással az Abendblätterre vonatkozó vágyai teljesültek, s nem óhajt egyebet, mint hogy *független* állást mondhasson magáénak. Továbbá ezt írta szavaim korábbi téves értelmezése kapcsán: „bejelentem igényemet, hogy szóban kérhessek őszinte és szívből jövő bocsánatot azon félreértésekért, melyek a bosszantó körülmények sokasága közepette kialakultak”. Kancellár úr elé tartam az Ön leveleit, s most hivatalból kell kérnem Önt, cselekedjen hasonlóképpen az enyéimmal, kiváltképpen azzal, amely az Ön december 13-i levelét és a most váratlanul kiújult félreértéseket kiváltotta. Kancellár úr ezek után majd eldönti, az ő szellemében cselekedtem-e vagy félreértettem őt, tehát hivatalos közegként hibáztam-e vagy Önt indukáltam.

Amennyiben Ön ezek után továbbra is úgy hiszi, hogy másként is vétkeztem Ön ellen, kész vagyok bármely elégtételre, melyet Ön saját maga számára kérni jogosultnak érez.

1. Raumer az 1810. december 12-i levelére céloz.

Kleist Friedrich von Raumernek

Hadd bátorkodjam a mai levelében megválaszolatlanul hagyott kérdést:

„hogy vajon a lapnak a kancellária céljainak megfelelő vezetéséért tett-e Ön nekem pénzajánlatot?”

Méltóságodnak még egyszer föltenni. És kérve Önt, 2szer 24 órán belül ezt: Igennel vagy: Nemmel megválaszolni; maradok tisztelettel

Méltóságod
legkézségesebb híve

H. v. Kleist

Berlin, [18]11. febr. 26.

Friedrich von Raumer Kleistnek

Berlin, 1811. február 26.

Méltóságod mai levelére azt válaszolom, hogy a ma megismételt kérdésére adott teljes válaszomat azon levelem tartalmazza, melyet az Ön december 13-i levele követett. E válaszomat nem óhajtom se csonkítani, se kiegészíteni, hanem, hivatalosan és nem hivatalosan, felelek és felelni is fogok érte.

Karl August von Hardenberg báró Kleistnek

Berlin, 1811. febr. 26.

Felfoghatatlan, hogyan engedhette meg magának Méltóságod, hogy feltárja előttem a levelet, melyet von Raumer kormánytanácsosnak küldött,¹ hiszen tudnia kellett, hogy olyan állításokat tartalmaz, melyek alaptalanságával tökéletesen tisztában vagyok.

Az Abendblatt nem csupán az *én* figyelmemet vonta magára, hanem személyesen a Király Őfelségéét is, mivel azzal egy időben, hogy életbe léptek az új pénzügyi törvények, Ön olyan cikket jelentetett meg,² amelyek kifejezetten arra irányultak, hogy e törvényeket támadják. Elegendő lett volna megszigorítani a cenzúrát vagy teljesen betiltani a lapját, mivel mindazon szabadság mellett, mit az államigazgatás tárgyainak pártatlan megvitatása során engedélyeznek, teljességgel megengedhetetlen, hogy napilapokban elégedetlenséget szítsanak a kormány intézkedéseivel szemben. Az Ön iránti jóakaratom jeléül azonban beszéltem Önnel, és támogatást ígértem, amennyiben egy, a célnak megfelelő lapot ír. Ezen ajánlatot Ön úgy értelmezte, mintha megakarták volna Önt vásárolni, ám ez éppoly téves, mint az az állítás, hogy Ön elutasította a felajánlott támogatást. Ön ilyesmire nem tarthat igényt, mivel az Abendblätter semmilyen módon sem tesz eleget a célnak, és értéktelensége miatt magától kell tönkremennie, hiszen már megjelent politikai újságok kivonatai és néhány anekdota, ezt Önnek is be kell látnia, a legcsekélyebb jogot sem formálhat valamiféle támogatásra, s az újság emiatt azt sem érdemli meg, hogy félhivatalos lapnak nevezzék. Méltóságod így

kizárólag magát okolhatja, amiért az Ön iránt táplált jó szándékom hiábavaló, s azt is kénytelen vagyok közölni Önnel, hogy a von Raumer úrral folytatott levelezése, melynek során önellentmondásba került, rendkívüli nemtetszésemre szolgált.

[Hardenberg]

1. Az 1811. február 22-i, Hardenbergnek küldött leveléhez Kleist a február 21-én Raumernek frott levelét is mellékelte.
2. Több hasonló szellemű írás mellett elsősorban Adam Müller A NEMZETI HITELRŐL című cikke háborította fel a kormányt.

Kleist Karl August von Hardenberg bárónak

Méltóságos Báró Úr,
Kegyelmes Titkos Államkancellár Úr,
engedje meg Excellenciád, hogy, nem kevés feszélyezettséggel, újfent zavarni merészeljem egy elgondolással az Abendblatt kártalanítása ügyében, mellyel kapcsolatban szerencsétlenségemre az Ön személyes rosszállását hívtam ki magam ellen. Von Raumer úrnak ezt illetően oly magyarázatokkal szolgáltam, melyek, ebben nem kételkedem, mindezen félreértést, mik bizonyos körülmények nyomán fölülkerekedtek, el fognak oszlatni. Ezért a legmélyebb tisztelettel arra kérem Excellenciádat, hogy rövid negyedórára ez ügyben hallgassa őt meg; s kérve Önt, fogadja el részemről annak biztosítékát, hogy e kívánságommal semmi egyéb célom nincs, mint hogy Excellenciád előtt igazoljam lépéseimet, és újra kivívjam magamnak Excellenciád számomra mindennél drágább és felbecsülhetetlen jóságát és kegyét, egyébre sem törekszem, mint hogy Excellenciád

legalázatosabb híve
maradhassak

H. v. Kleist

Berlin, 1811. március 10.

Karl August von Hardenberg báró Kleistnek

Méltóságos H. v. Kleist úrnak

Az Ön március 10-i levele és a von Raumer kormánytanácsostól kapott magyarázatok nyomán örömmel látom, hogy a korábbi félreértések nem egy harmadik fél hibájából vagy valamilyen szándékos tévedés folytán támadtak és alakultak ki. Az ügynek ily kielégítő tisztázódását követően szívesen biztosítom hát Önt arról, hogy senki részéről semmilyen további bocsánatkérést vagy magyarázkodást nem látok szükségesnek.

B[er]l[ín], 1811. 3. 11.

Kleist Friedrich von Raumernek

Méltóságos Úr,

leróva alázatos és őszinte hálámat a kialakult félreértéseknek az Ön jótékony közreműködésével történt elosztatásáért, bátorkodom a mellékelt levelet¹ átküldeni Excellenciájának, az Államkancellár úrnak. Arra merészelem kérni Excellenciáját benne, hogy, feledve az egész ismert kártalanítási ügyet, kegyességének pusztá bizonyoságként bízson meg az örgrófsági közlöny szerkesztésével. A legalázatosabban kérem Méltóságod, bízva a történetek nemeslelkű megbocsátásában, valamennyi érdekelt fél közmegelegedésére, vegye pártfogásába ezen ügyet; és remélve, hogy, tekintettel az engem ért nagy veszteségre, kérésem, hacsak nincsenek áthághatatlan akadályai, teljesülni fog, a legteljesebb és legőszintébb nagyrabecsüléssel maradok

Méltóságod
legengedelmesebb híve

H. v. Kleist

Berlin, 1811. április 4.

1. Kleist a következő, Hardenbergnek címzett levélre utal.

Kleist Karl August von Hardenberg bárónak

Méltóságos Báró Úr,

Kegyelmes Államkancellár Úr,

tapasztalva jóindulatát és kegyességét, mellyel m[árcius] 11-i levelében az Abendblät-terrel kapcsolatos félreértéseket elosztatni méltóztatott, alázatos kérelemmel bátorkodom Excellenciádhoz fordulni. Ez a képességeimnek és körülményeimnek megfelelő szerkesztői állásra irányul a törvénygyűjtemény által épp most bejelentett hivatalos örgrófsági közlönynél.¹ Excellenciád kegyes döntését befolyásolandó, mély tisztelettel említém meg, hogy nemcsak Ófelségének, a Királynak egy 1799. április 13-i kabinet-határozata van birtokomban,² melyben Ófelsége, midőn kiléptem a hadseregből, és egyetemekre jártam, és utazásokra mentem, a legkegyesebben ígéretet méltóztatott tenni polgári alkalmazásomra; hanem hogy, Excellenciád személyes parancsára, 1805-ben és 1806-ban a königsbergi kamaránál ténylegesen dolgoztam is, és hogy a későbbiekben egy nekem szánt állás az egyik frank kamaránál csupán a háború kitörése miatt hiúsult meg. Excellenciád 11-i kegyes levelének jóindulattal teli nyilatkozatai remélnem engedik, hogy ezen legalázatosabb kérésem meghallgatásra talál; és alázatosan biztosítva Excellenciád, hogy ez esetben sem buzgalmamban, sem erőimben nem lesz hiány, hogy méltónak bizonyuljak az állásra, a legmélyebb tisztelettel maradok

Excellenciád
legalázatosabb híve

H. v. Kleist

Berlin, 1811. április 4.

1. 1811. március 28-án jelent meg az új lappal kapcsolatos rendelet. A közlőny első száma 1811. április 19-én jelent meg.
2. Kir. kabinetparancs Kleistnek:

Az ezredgárdából elbocsátott v. Kleist hadnagynak, Potsdamban

1799. április 13.

Semmilyen kifogásom nincsen azon szándéka ellen, hogy a tanulmányoknak szentelje magát, és ha buzgón igyekszik, hogy ismereteit bővítse és különösen hasznavehető kereskedővé képezze ki magát, akkor a továbbiakban is megragadom az alkalmat, hogy úgy mutakozzam, mint az Ön

...ja
P. P.

Karl August von Hardenberg báró Kleistnek

H. v. Kleist Méltóságos Úrnak

Mielőtt tudakozódnék az örgrófsági kormányzatnál, hogy meg lehetne-e bízni Önt az örgrófsági közlőny szerkesztésével, föl kell hívnom a figyelmét néhány pontra, melyek önmagukban is indokoltá tehetnék kérvényének visszavonását. Először is Potsdamba kellene áttennie székhelyét; másodsor pedig a szerkesztés munkája, mivel a testület maga tervezne és fogalmazna meg minden közleményt, a nyomdai korrektúrázás teljesen külsőleges feladatára és néhány más hasonlóan jelentéktelen szolgáltatás elvégzésére korlátozódna. Nem hiszem, hogy ez az önmagában ugyan szükséges, mégis érdektelen foglalatosság megfelel az Ön vágyainak, és azt is vegye fontolóra, hogy az ilyen feladatokért nyújtott illetmény többnyire nem lehet magasabb annál, mint amennyit a kormányzat nagyszámú kiszolgáló személyzete az ilyesmikért elvárni szokott.

Ha mindenképpen újra királyi szolgálatba óhajtana állni, úgy ennek, amennyiben aláveti magát a mindenkire kötelező érvényű feltételeknek, semmi akadály.

Hardenberg

B[er]l[ín], 18]11. 4. 18.

Kleist Wilhelm porosz hercegnek¹

Fenséges Fejedelem,

Legkegyelmesebb Hercegem és Uralkodóm!

Ószintén és tiszteletteljesen bízva rendkívüli jóindulatában és kegyében, melynek Királyi Fenséged kora ifjúságom óta több alkalommal is tanújelét adta, bátorkodom Fenséged elé tárni azon különös, engem aggasztó esetet, mely nemrégiben zajlott le Öexcellenciája, von Hardenberg báró államminiszter úr és közöttem. A kérésemben, mit, legkegyelmesebb Hercegem és Uralkodóm, alázatos beszámolómmal végéhez fűzni szándékozom, nem lesz semmi nemtelen és szerénytelen; úgyem teljesen rendben van, s talán nincs is egyébre szükség, mint hogy az államkancellár úr tudomást szerezzen róla, hogy Királyi Fenséged értesült az ügy minden részletéről, hogy ily módon jogos igényemnek teljesen megfelelő döntést lehessen nála kieszközölni. Az eset, melyben Királyi Fenséged legkegyesebb protekcióját kérem, a következő.

A múlt év októberétől idén áprilisig általam kiadott *Berliner Abendblatt*ban megjelent egy dolgozat,² mely az államgazdaság legáltalánosabb alapelveit vizsgálta, és szerencsétlenségére Őexcellenciája, az államkancellár úr nemtetszésére szolgált. Őexcellenciája egyfelől olyan cenzori törvény foganatosításáról intézkedett, mely a lapnak a rá jellemző szellemben való folytatását rendkívül megnehezítette, sőt majdnem lehetlenné tette; másfelől pedig a rendőrség akkori elnökének, Gruner úrnak az útján szóban közölte, hogy hajlandók lennének pénzzel támogatni a lapot, ha rá tudnám szólni magam, hogy azt a Kancellária érdekeinek megfelelően szerkeszsem. Én, kinek egyáltalán nem állt szándékomban, hogy Őexcellenciája intézkedéseit, melyek célszerűségét még egyáltalán nem lehetett megítélni, bizonyos lépésekkel gátoljam, elfogadtam ugyan ezt az ajánlatot; ám a pénzbeli jóvátételről, oly okokból következően, melyeket Királyi Fenséged előtt nem szükséges taglalnom, tiszteletteljesen lemondtam, és a legfőbb országos hatóság főnökétől csupán azt kértem, hogy a népszerűségről való lemondás áldozataért és a lap előreláthatóan csökkenő példányszámaért kárpótlásul bocsássanak rendelkezésemre hivatalos közleményeket. Ha ugyanis belátással válogatok közülük, úgy, hogy az a közönséget is érdekelje, akkor ezek a maguk módján olyan pénzürtéket jelentettek volna számomra, mely a veszteséget megszüntette és kompenzálta volna. Erre a kedvezményre azonban von Raumer kormányzati tanácsos úr, akivel Őexcellenciája parancsára tárgyalnom kellett, nem mutatott hajlandóságot; igen zavaros fordulatokkal tudomásomra hozta, hogy a lap, ha fény derül a kancelláriától való függésére, a közönség teljes bizalmát elveszítene, és értésemre adta, hogy még azt az illetményt is, melyről maga Őexcellenciája beszélt nekem, azzal a feltétellel fizetik ki nekem, ha a közönség minderről nem értesül. Röviddel ezután, minthogy e kérdéssel kapcsolatban, mely így tálalva számomra teljesen elvetendőnek látszott, egy szót sem nyilatkoztam, viszont ragaszkodtam az Őexcellenciája által ugyancsak megígért hivatalos közleményekhez, melyek kívánalmaimnak megfeleltek volna: von Raumer azt látta legjobbnak, ha egy udvarias levélben minden tárgyalást megszakít velem.³ Ez teljesen közömbösen érintett volna, ha engedélyezik, hogy a lapot a vélemények szabadságának szellemében folytathassam, amennyire ez a dolgok liberális rendje mellett a fennálló törvények tiszteletben tartásával megengedhető. Mivel azonban a cenzori hatóság a legönkényesebb és leghallatlanabb intézkedésekkel (melyeket bizonyítani tudok) a lapot, melynek napi megjelenését csak a legnagyobb erőfeszítéssel tudtam kivívni, a teljes megsemmisítéssel fenyegette: ezért bejelentettem, hogy ha nem részesülök ugyanabban a szabadságban, mit a nyilvános lapok minden más kiadója élvez, kénytelen leszek külföldön keresni egy kiadót e lapnak. E nyilatkozatra Őexcellenciája, az Államkancellár úr, teljesen váratlan fordulattal, hirtelen beleegyezett korábbi kívánságomba, miről már teljesen lemondtam; von Raumer úr útján értesített, hogy a hivatalos közlemények rendelkezésemre bocsátása ügyében a megfelelő ügyosztályok főnökeinél megtette a szükséges lépéseket; én pedig, mivel ily ígérettel szemben nem táplálhattam bizalmatlanságot, az elkövetkező évre szerződést kötöttem a kiadómmal 800 birodalmi tallérra Pr. Cour. Ennek megfelelően a lap egész szelleme megváltozott, ami nem igazán szolgált örömomre; az államgazdaságot érintő valamennyi dolgozat egyenesen a kancellári cenzúrához került, von Raumer úr szóban és írásban több olyan gondolatra hívta fel a figyelmemet, melyek kifejtése a kancelláriát kellemesen érintené, a rendőrség elnöke, Gruner úr pedig személyesen küldött egy dolgozatot, hogy azt helyezzem el a lapban, függetlenül, hogy milyen véleménynel vagyok róla. Közben azonban, nagy megrökönyödésemre, hamarosan ta-

pasztaltam, hogy javaslatomat csupán azért fogadták el, hogy a pillanatnyi helyzeten úrrá legyenek, és elejét vegyék a lap külföldi kiadásának, amiről korábban beszéltem. Az illető állami hatóságok ugyanis egyetlen hivatalos közleményt sem küldtek, és többszöri nehezteléseimre, mellyel ez ügyben von Raumer úrhoz fordultam, azt a választ kaptam, hogy az ügyosztályok főnökei valószínűleg híján vannak megfelelő és alkalmas anyagoknak, melyekkel elláthatnának. E körülmény folytán, mivel a közönség az elvárásaiban teljesen megcsalva érezte magát, a lap eladhatatlanná vált, és már az első negyedév lejártával részben emiatt, részben azon szellem miatt, mit a kancellária ráerőszakolt, és amely a közönségnek kevéssé felelt meg, teljesen tönkrement: ezért, a legnagyobb zavarodottságba zuhanva, értesítettem Őexcellenciáját, hogy bár kezdetben minden pénzbeli jóvátételről lemondtam, most mégis kénytelen vagyok tőle kárpótlást kérni az éves jövedelmemnek, melyre egzisztenciámat alapítottam volna, a kancellária miatti elvesztéséért. De mily nagy volt a megrökönyödésem, midőn a kancelláriától egy rendkívül zord levelet kaptam, melyben, jelezve, hogy állításom, miszerint a lapnak a kancellária érdekei szerinti szerkesztése céljából pénzájánlatot kaptam volna, rendkívül sértő, szerénytelenséggel gyanúsítva, kárpótlási keresetemet kereken elutasították! Az ügyben több okból is túlságosan érdekelt voltam, semhogy ezen értesítésbe belenyugodtam volna. Őexcellenciája, az államkancellár úr, ki a levelet aláírta, a rengeteg rá háruló feladat közepette talán, gondoltam, megfeledezhetett a nekem tett szóbeli nyilatkozatáról; de mivel arról, ki e levelet megfogalmazta, von Raumer úrról ezt nem feltételezhettem: ezért, mint bárki, aki ad a becsületére, hasonló helyzetben cselekedne, szíves magyarázatot kértem tőle azon nyilatkozataival kapcsolatban, miket Őexcellenciája, az államkancellár úr nevében nekem tett. Sőt von Raumer úr válaszlevelére, mely homályos és semmitmondó volt, és néhány diplomatikus fordulaton túl semmit nem tartalmazott: újfent megismételtem kérésemet, és megkértem, kétszer huszonnégy órán belül válaszoljon igennel vagy nemmel. E lépésre von Raumer úr elküldte az otthonomba Pistor titk. post. főtanácsost,⁴ hogy közelebről tudakozódjék mindarról, amire követelésemet alapozom; és mivel az irataimból ő kiderítette, hogy Őexcellenciája nevében már Gruner államtanácsos is pénzájánlatot tett nekem: ezért, az ügy lezárása végett, Őexcellenciájától, az államkancellár úrtól rövidesen érkezett egy levél, melyben, mint írta, az ügy alaposabb megfontolását követően elismeri jogomat a kártérítés követelésére. Közben azonban, hogy mi okból, nem tudom, semmiféle közvetlen jóvátételbe nem akartak belemenni; Pistor titk. tanácsos útján értésemre hozták azon szándékukat, hogy az elszenvedett veszteségeért kárpótlásként az órgrófsági közigazgatási lap szerkesztésével bíznak meg. Ugyanakkor, legkegyelmesebb Fejedelmem és Uralkodóm, midőn az államkancellárt, azt követően, hogy röviddel ezek után életre hívták e lapot, megkértem, hogy azt én szerkeszthessem, ő, azzal az elvont és teljesen alaptalan ürüggyel, hogy ez számomra nem megfelelő, nemcsak elutasította kérésemet, hanem azon óhajomba is, hogy királyi polgári szolgálatban alkalmazzanak, azzal a feltétellel egyezett csak bele, ha én, mint mondtam, alávetem magam a szokásos törvényes előírásoknak. Mivel azonban sem az életkor, mit elértem, sem azon hely, mit a világban elfoglalok, nem engedi, hogy a gyakornokok padjába ültessenek: ezért esdekelve kérem Királyi Fenségedet, ily sok nemtelenséggel és méltánytalansággal szemben, mik derűmet aláássák, fogadjon legkegyesebb védelmébe. Kérem Királyi Fenségedet, bírja rá az államkancellárt, hogy ajánlatának megfelelően, jelöljön ki számomra egy olyan állást a kir. polgári szolgálatban, mely méltó körülményeimhez, és egyéb irányú irodalmi céljaimmal is összeegyeztet-

hető, vagy pedig, amennyiben ily állás egyhamar nem eszközölhető ki, úgy legalább azonnal utaljon ki részemre *várákozópénzt*, amely valamelyest ellensúlyozhatja az engem ért érzékeny veszteséget, mellyel képtelen vagyok megbirkózni. Ama lap tönkretétele azért is érintett oly borzalmasan, mert röviddel előtte a megboldogult Királyné Öfelsége,⁵ az én fenséges jótévőm halála miatt elvesztettem egy illetményt,⁶ amit Ő, független egzisztenciám megalapozása és költői munkáim ösztönzése céljából a kuzinom, von Kleist asszony⁷ útján személyesen utaltatott ki részemre a privát kasszájából: éppen azt a kiesést volt hivatott fedezni, mit e lap elindítása nekem okozott. Ez is egy ok, fenséges királyi Hercegem, mely az Önbe vetett személyes bizalmamtól függetlenül arra indít, hogy, alázatosan kérve közbenjárását, színe elé járuljak, hisz nem ismerek mást e földkerekségen, kinek közbenjárása révén szívesebben látnám kárpótolva azt, mit imádoztam Uralkodónom halálával elvesztettem; és újfent kérve Önt, fogadja biztosítékom, hogy életem célkitűzése az lesz, hogy méltónak mutakozzam e legfőbb kegyre, amit, külső helyzetem helyreállítását követően, egy takaros mű átnyújtása révén talán már hamarosan be is bizonyíthatok, a legmélyebb hódolattal, tisztelettel és szeretettel maradok

Királyi Fenségéd
legalázatosabb alattvalója

Heinrich von Kleist

Berlin, 1811. május 20.
Mauerstraße 53.

1. III. Friedrich Wilhelm porosz király testvére (1783–1851).
2. Adam Müller: A NEMZETI HITELRŐL című cikke.
3. Kleist Raumer 1810. december 12-i levelére utal.
4. Karl Philipp Heinrich Pistor (1778–1847) titkos tanácsos.
5. Luise porosz királyné (1776–1810. július 29.).

6. Ilyen illetmény nem létezett. Marie von Kleist titokban pénzzel támogatta Kleistet, meghagyva őt abban a hitben, hogy illetményét a királynétól kapja. Marie von Kleist, aki pénzsűkékben volt, a királyné halála után megszüntette Kleist támogatását.
7. Marie Margarete Philippine Kleist, sz. Gualtieri (1761–1831) Kleistnek élete utolsó hónapjaiban egyik legbizalmasabb barátja volt.

Kleist Karl August von Hardenberg bárónak

Méltóságos Báró Úr,

Kegyelmes Titkos Államkancellár Úr,

legőszintébb tiszteletem jeléül hódolattal nyújtom át Excellenciádnak mellékelt, a vásárra most megjelent művemet.¹ Leghőbb óhajom teljesülne, ha derűssé tehetném vele Excellenciád drága szabadidejének egy óráját, s ha elnyerhetném egy férfiú tetszését, ki a kormányzás művészete mellett azon művészet egyik legértőbb ismerőjének is bizonyult, melyre Melpomené okít.

Nem tudom megállni, hogy ne ragadjam meg ezt az alkalmat, és a legnagyobb alázattal ne emlékeztessem újfent Excellenciádat arra az érzékeny veszteségre, mit az *Abendblätter* megszűnte okozott, valamint a kártalanításra irányuló alázatos kérésemre. Érzem jól, mily bántó lehet, több okból is, hogy újra érintem ezt az ügyet; ám teljes

képtelenségem, hogy elviseljem annak veszteségét, mire egzisztenciám alapult, rákényszerít, hogy ismét igénybe vegyem Excellenciád kegyét és igazságosságát. Excellenciád nevében nemcsak von Raumer kormánytanácsos, hanem, még korábban, jóval egyértelműbb és terjedelmesebb nyilatkozataiban Gruner államtanácsos úr is pénzajánlatot tett nekem a lap teljesen megváltozott szellemben való vezetése céljából. A hivatalos közleményeknek csupán ezt a részemről tisztelettel elutasított pénzbeli támogatást kellett volna pótolniuk, hogy segítségükkel ellensúlyozhassam a csökkenő keresletet, amitől a megcsappant népszerűség miatt tartani lehetett, és ezért a lapnak ezen közlemények elmaradása miatt később bekövetkezett bukása számomra oly veszteség, melyért kizárólag a kancellária okolható. Excellenciád maga is érezni látszik ezt, amennyiben a kártérítésre vonatkozó kérésemet illető, ez év február 26-i levelében kinyilvánított nemtetszését március 11-i kegyes levelében visszavonta és félreértésnek nevezte; és Excellenciád túlságosan is igazságos, semhogy elismerje a kártérítés követelésére való illetékességemet, úgy, hogy közben magát a kártérítést ne adja meg kegyesen. A legalázatosabban kérem Excellenciád jóindulatát, jelöljön ki számomra egy állást a kir. polgári szolgálatban, mely méltó körülményeimhez, vagy pedig, amennyiben ily állás, mely egyéb irodalmi céljaimmal is összeegyeztethető, egyhamar nem eszközölhető ki, úgy legalább utaljon ki azonnal részemre egy *várakozópénzt*, mely ellensúlyozhatja az engem ért tekintélyes veszteséget. Hiszem, hogy bízhatok annyira Excellenciádban, hogy ezen legalázatosabb kérés, melynek elutasítása minden eszköztől megfosztanak, melynek birtokában továbbra is itt maradhatnék az országban, nem lesz hiábavaló, és, mihamarabbi kegyes választát várva a legmélyebb és legteljesebb tisztelettel maradok

Excellenciád
legalázatosabb híve

H. v. Kleist

Berlin, 1811. június 6.
Mauerstraße 53.

1. AZ ELTÖRT KORSÓ című vígjáték.

Kleist Wilhelm porosz hercegnek

Leghatalmasabb,
Legkegyesebb Királyom és Uralkodóm,
hadd járuljak Királyi Fenséged magasztos trónja elé, alázatosan kérve legfőbb igazságszolgáltatását oly tárgyban, minek további honi boldogulásomra nézve rendkívüli jelentősége van. Öexcellenciája von Hardenberg báró államminiszter úr múlt év novemberében egy dolgozat kapcsán, mely az Abendblatt folyóiratban jelent meg, és szerencsétlenségére Öexcellenciája nemtetszésére szolgált, a rendőrség akkori elnökének, Gruner úrnak, és később még egyszer, ismételten von Raumer kormánytanácsos úrnak a révén azt nyilatkozta, hogy a lap pénzbeli támogatásban részesülhetne, ha rá tudnám szólni magam, hogy azt a Kancellária érdekeinek megfelelően szerkesszem. Én, kinek szeme előtt kizárólag Királyi Fenséged érdekei lebegtek, melyek, mint mindig, ezúttal is tökéletesen egybeestek a nemzetéivel, eleinte vonakodtam elfogadni ezt

az ajánlatot; de mivel e vonakodás miatt a cenzori hatóságok olyan akadályokat gördítettek elém, hogy a lapot képtelen voltam korábbi szellemében folytatni, ezért végül, kényszerből, belementem e javaslatba: de egy határozott levélben, melyet múlt év december 8-án intéztem Gruner úrhoz, tiszteletteljesen lemondtam a nekem fölkinált pénzbeli támogatásról, és csupán azt kértem, hogy a lap előreláthatóan csökkenő példányszáma kárpótlásaként a tartományi hatóságok hivatalosan bocsássanak rendelkezésemre a közönséget érdeklő közleményeket. Attól a pillanattól, hogy Őexcellenciája erre nekem ígéretet tett, a lap teljesen lemondott az őt jellemző népszerűségről; a kancellária közvetlen felügyelet alá került, és az államigazgatást és törvényhozást érintő cikkek mindegyike fölülvizsgálat végett von Raumer kormánytanácsos úr elé került. Ugyanakkor a hivatalos közlemények, melyek nélkül, ily megváltozott szellemenben, a lap semmiképpen sem tudott életben maradni, teljesen elmaradtak; és bár távol áll tőlem, hogy azt mondjam, Őexcellenciája szándékosan akarta tönkretenni e lapot, az mindenesetre bizonyos, hogy ennek teljes tönkremenetele az elmaradt hivatalos közleményekből következett, és hogy ebből nem kevesebb, mint évi 800 tallér károm keletkezett, mert ennyi honoráriumban állapodtam meg a kiadómmal. Ha mármost, mint említettem, kezdetben tisztelettel elhárítottam magamtól mindenfajta pénzbeli támogatást, úgy mi sem természetesebb, hogy most, miután egész jövedelmemet, melyből éltem, elvesztettem, Őexcellenciájánál kártérítésért folyamodom. De mily nagy volt a megrökönyödésem, midőn azt tapasztaltam, hogy a kancelláriával folytatott tárgyalásaimat, melyekre hivatkoztam, hazug kitalálásnak tekintették, és, tolvónak, szerénytelennek és lerázhatatlannak tartva, a kártérítésre vonatkozó kérvényemet kerek percc elutasították! Igaz, az ezt követő lépéseimre Őexcellenciája egy későbbi, ez év április 18-i levelében általánosságban kegyeskedett elismerni a kártérítési követelésem jogosságát; magáról a kártérítésről azonban, melyre egy állás kecsgegtetésével némi reményt keltettek bennem mind ez ideig, bár helyzetem sürgető, nem intézkedtek, s emiatt már nemegyszer megkísértett annak szomorú gondolata, hogy külföldön leszek kénytelen boldogulásomat keresni. Királyi Fenséged igazságosságához és kegyéhez menekülök hát, a legalázatosabban kérve, bízva meg Őexcellenciáját, az államkancellár urat, jelöljön ki számomra egy állást polgári szolgálatban, vagy pedig, amennyiben olyan, mely körülményeimnek megfelelően, nem eszközölhető ki, úgy legalább utaljon ki azonnal részemre egy várakozópénzt, mely az említett veszteségért kárpótolhat. E legfőbb kegyre, úgy hiszem, annál is inkább igényt tarthatok, mivel a megboldogult Királyné Ófelsége, az én feledhetetlen jötevőm halála következtében elvesztettem egy illetményt, amit, független egzisztenciám megalapozása és költői munkáim ösztönzése céljából személyesen utaltatott ki részemre a privát kasszájából.

A legmélyebb hódolattal és tisztelettel maradok

Királyi Fenséged
legalázatosabb alattvalója,

Heinrich von Kleist

Berlin, 1811. június 17.
Mauerstraße 53.

Kleist Karl August von Hardenberg bárónak

Méltóságos Báró Úr,
 Kegyelmes Titkos Államkancellár Úr,
 báró v. Raumer úr távozása,¹ akit bizonyára kizárólagos felelősség terhel a kegyvesztettségért, mit Excellenciád részéről nemrégiben tapasztalnom kellett, egyfelől arra bátorít, hogy ismét napirendre tűzzem az Abendblatt miatti kártalanítási ügyemet, a jelen pillanat, minthogy a hazát veszély fenyegeti, kevésbé alkalmas és megfelelő, hogy egy ilyen vitás ügyet újfent Excellenciád emlékezetébe idézzek. Bízva egy jobb időben, amikor kétségtelenül sikerülni fog meggyőznöm Excellenciádat arról, mennyire nem méltánytalan a követelésem, teljes mértékben ejtem ezt a tárgyat. Mivel azonban Őfelsége a Király egy saját kezűleg írt levélben, mit az imént kaptam tőle, arról értesít, hogy kegyeskedik engem a hadseregben alkalmazni, nekem viszont, azon roppant zűrzavar következtében, amely, éppen az Abendblatt elvesztése miatt, a kasszám körül támadt, egy ekvipázs megteremtése rendkívül nehezemre esik: ezért, bízva Excellenciád sokszor bebizonyított patriotizmusában, 20 Lajos-arany előlegért merészelek folyamodni Önhöz, melyért személyes felelősséget vállalok. E kérés teljesítése szívemnek fölöttébb jótékony megnyugvásává fog eltölteni, amiért Excellenciád keblében semmilyen neheztelés nincs többé irányomban; és biztosítva Excellenciádat arról, hogy a háború befejeztével alkalmat találok rá, hogy e becsületbeli tartozást örök és kiolthatatlan hálám fenntartásával Önnek lerójam, maradok

Excellenciád
 legalázatosabb híve

H. v. Kleist

Berlin, [18]11. szept. 19.
 Mauerstraße 53.

[Hardenberg megjegyzése: H. v. K. 20 St. Fr. dor privát kölcsönt kér. Az akták közé helyezendő, mivel v. Kleist 11. 11. 21. óta nem él. Berlin, 11. nov. 22. Hardenberg.]

1. Raumer a breslauer egyetemre ment, ahol a történelem professzora lett.